

פרוטוקול מס' 142

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום ב', ל' בסיון תשל"ב - 12.6.1972, שעה 11.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:
א. רימלט - היו"ר
ב. אליעד
א. ורדיגר
מ. ידיד
א. כץ
ש. לויין
א. רזיאל-באור
ב. שחור

מוזמנים:
מר שמר - קצין מחוז, משרד הפנים
מר קופלביץ - משרד החינוך והתרבות
מר - - המפקח על בית-הספר באבו-גוש

מזכירת הוועדה: ד. פלר

רשמה: ע. הירשפלד

סדר-היום:
א. פגישה עם הממונים במשרד החינוך ובמשרד הפנים על קידום בניית בית-הספר הממלכתי באבו-גוש.

ב. המשך הדיון בטיוטת המלצות הוועדה להצעה לסדר היום של חברי-הכנסת ז. המר וא. ורדיגר, בנושא בית-הספר המקיף בראש העין.

היו"ר א. רימלט:

אני פותח את הישיבה.

בעקבות סיורנו באבו-גוש, הזמננו היום את מר שמר, קצין מחוז, משרד הפנים, שהיה אתנו בסיור, ואת מר קופלוביץ ממשרד החינוך והתרבות.

אבקש את מר שמר למסור לוועדה אם קרו מאז התפתחויות, איזה הן ובאיזה כיוון, בדברים שממונה עליהם משרד הפנים.

מר שמר:

ביקור חברי הוועדה הנכבדים היה ביום 14.2.72. ביום 17.2.72 אישרנו את תקציב הפיתוח הבלתי-רגיל להקמת בית-הספר. מיד לאחר-מכן ביססנו להתקשר עם מהנדס אשר יכין את התאור הטכני לצורך פרסום מיכרז. החוק מאפשר לנו להתקשר עם מהנדס ואדריכל גם ללא מיכרז. לאחר קבלת הפירוט הטכני, בשפה הערבית, הוחלט למסור את העבודה למהנדס ממזרח ירושלים. כעבור מספר ימים הכנו את החוזה והוא נחתם, וגם הכנו את החוברת עם הפירוט בערבית. אמרנו שאם יפנה אלינו קבלן יהודי, נעשה מאמץ ובתרגם את החוברת לעברית. אבל יהודים לא נענו למיכרז. המיכרז פורסם ביום 23.3.72. תמה תקופת המיכרז ואיש לא ביגש. לאור זה נאלצה המועצה להאריך את תקופת המיכרז לעוד עשרה ימים. בעקבות פרסום המיכרז בפעם השניה הוגשו שלוש הצעות. ההצעה הראשונה נפסלה בגלל מחירה הגבוה והבלתי-סביר יחסית לדעת מומחים, ששיתפנו אותם בענין.

היו"ר א. רימלט:

של מי היתה ההצעה?

מר שמר:

של קבלן מרמאללה.

גם לגבי ההצעה השניה היתה בעייה שהיא הוגשה לא כחוק, אם כי מחירה היה סביר.

ההצעה השלישית היתה של שני שותפים, אב ובנו ממזרח ירושלים. ההצעה היתה סבירה לדעת המומחה שבועדת המיכרזים, שיש לו זכיון בהקמת בתי-ספר, וההצעה בתקבלה. לפי הצעה זו, הובטח לסיים את בניית בית-הספר תוך ששה חודשים. אבל היה מכשול בהצעה זו, וביססנו להתגבר עליו. לא מזמן פירסם המנהל הכללי חוזר, שאסר איסור מוחלט על כל רשות מקומית להתקשר במיכרז ולחתום על חוזה לגבי קבלן שאינו רשום אצל רשם הקבלנים, בהתאם לחוק מירשם הקבלנים משנת 1969. לפיכך בזכיונו לשכנע את הקבלן להירשם אצל רשם הקבלנים.

התייעצנו עם היועץ המשפטי שלנו, והוא אסר את זה, כי המצב הקובע הוא בשעת ההגשה למיכרז ולא לתיקון. זאת-אומרת, הוא ראה בזה כאילו הערפה של קבלן.

לפי הודעת סגן היועץ המשפטי שלנו, היה בג"ץ בגד עיריית ירושלים שפסל התקשרות עם אותו קבלן, גם אם יירשם. לאחר הודעת סגן היועץ המשפטי והסיכום הזה, לא היתה לנו ברירה אלא להחזיר או לדחות את ההצעה השלישית והאחרונה של הקבלן ממזרח ירושלים, ובו ביום התקשרו עם שני עתוננים. שני המיכרזים הראשונים פורסמו בעתון ערבי אחד "אל קוץ" ועתון "ידיעות". המיכרז האחרון פורסם בשני עתוננים עבריים - "הארץ" ו"מעריב", שמועדו יסתיים היום. עד אתמול בצהריים לא הוגשו הצעות.

לאור הממצא הזה, היות ולא התקדמנו, ואין טעם בפירסום מיכרזים ללא סוף, דברתי עוד היום, לפני בואי לכאן עם הממונה על המחוז, שאנו נפנה אל שר הפנים בבקשה להתיר התקשרות בחוזה, לאור כל מה שספרתי, - ללא מיכרז. מובן שנצמק את כל השתלשלות העניין, דחיפותו, מצב בית-הספר, והמיכרזים שלא נתנו תוצאות. אני מקווה שבוכל בדרך של התקשרות או עם אנשי הממשל, אלה שמכירים קבלנים, או אלה שבמועצה שמכירים קבלנים מהשטחים או ממזרח ירושלים, שבוכל להתקשר אתם ולמסור להם את העבודה.

מר קופלוביץ:

מדוע המועצה ראתה צורך להתקשר עם מהנדס אחר מאשר זה שהכין את התוכנית? הרי

אדריכל פלוני הכין את התוכנית, שזכתה באישורה של ועדת התכנון וכן הלאה. מפני מה מצאה לה המועצה לבכון אחרי-כן לפנות למהנדס אחר? אני מניח שלא היתה חוברת, אלא היתה תוכנית בלי הפירוט. בדרך-כלל כשאדריכל מכין תוכנית, הוא אחרי-כן מכין גם את החומר למיכרז. אני שואל זאת, מפני שהמוצאה עלולה להיות שהמועצה תצטרך לשלם פיצויים לראשון שלא סיים, בנוסף על השני אשר התחיל את העבודה.

מר שמר: לפני שבתיים התקשרה המועצה עם אדריכל בקשר להכנת התוכניות המוקדמות. לא להכנת המיפרט הזה לצורך הבנייה, אלא תוכנית כללית. הואיל והאדריכל הקודם דרש מחיר גבוה מאד, התייעצנו עם מומחה בעיריית ירושלים, ולפי דעתו זה בהחלט יותר סביר. יש לי זכרון-דברים, לפיו המחיר הוא כמעט כפול ממה שהוא דרש, הן במובן אחוז לגבי העלות ולגבי העלות לממ"ר, שזה פחות בהרבה ממה שמקובל. לכן ברור שהם קבלו את ההצעה הזולה שאנו תמכנו בה. ביררנו לגבי כושרו ויכולתו של המהנדס, אם שכר המהנדס לא יוצא כאן בהפסד, והתברר שלא.

היו"ר א. רימלט: מה היו הפעולות מיום 20.4 עד היום - 12.6 - כמעט חודשיים?

מר שמר: ביום 20.4 כמובן לא יכולנו לדעת מה יהיה, כי הוגשו הצעות. מיד התקשרנו עם אדם בקיא בדבר הזה, שיש לו בסיון רב במיכרזים, כדי שישתתף בוועדה. המדובר ביושב-ראש המועצה האיזורית מטה יהודה. דברנו אתו ולא יכולנו לקבוע מועד לפני 7.5.72. ביום 7.5 התאספה ועדת המיכרזים, שבטתה לפסול את שתי ההצעות הראשונות אשר הזכרתי.

היו"ר א. רימלט: ואחר-כך נתגלה הקושי שהקבלן השלישי איבדו רשום ברשימת הקבלנים.

מר שמר: ביסינו להשפיע עליו שאחד מהם. . . קודם-כל היה חשש בגלל תשלום מס הכנסה. אמרנו לו שאנו לא נחפה עליו בענין זה ואנו לא נמסור.

היו"ר א. רימלט: מתי התקשרתם עם היועץ המשפטי?

מר שמר: זה היה כמה זמן לאחר שביסינו להשפיע עליהם, ביום 17.5.

היו"ר א. רימלט: בניח שהייתם מצליחים להשפיע עליו ובסופו של דבר הירשמתו אין בה ממש, מפני שלפי דברי היועץ המשפטי הוא צריך להיות רשום בזמן הגשת המיכרז. מדוע לא עמדו על הצד היורדי לפני שהתחילו להשפיע עליו להירשם? מתי ביתנה חוות-דעתו של היועץ המשפטי?

מר שמר: באותו יום, כלומר ב-17.5, קיימתי אתו שיחה ורשמתי זכרון-דברים מהשיחה.

היו"ר א. רימלט: מה נעשה מיום 17.5 עד היום?

מר שמר: פורסם עוד מיכרז, בעתונים "מעריב" ו"הארץ", והוא מסתיים היום. עד אתמול לא היו הצעות. היו שאלות, אבל הצעות ממש לא הוגשו. והיום, לפני בואי לכאן, בשיחה עם הממונה, הצבעתי על סעיף בצו המועצות המקומיות, המאפשר לפנות לשר; אם כי רק באחרונה פורסם חוזר מטעם המנהל הכללי הנא למנוע עד כמה שאפשר מלבצל את הסעיף הזה לפטור רשות מקומית מחובת המיכרז. אבל כאן קיימת אפשרות. אין לנו דרך אחרת, וכל דרך תגזול זמן. אנו בפרט את הנימוקים האלה בתזכיר לשר, ואני מניח שהוא יתן את הסכמתו.

היו"ר א. רימלט: כלומר, יש להניח שלפני שנת הלימודים הבאה בוודאי לא תוכלו לגשת לבנייה.

מר שמר: לבנייה יתכן, כי היום הוא המועד האחרון. אם הוגשה הצעה, אז תוך מספר ימים נכבס את הוועדה.

12.6.1972

ואם לא הוגשה?

היו"ר א. רימלט:

אם לא הוגשה, נפנה לשר. נפרט את כל הנימוקים, את מצב בית-הספר, וזה יהיה

מר שמר:

בתוך להחלטתו.

אם לא במצאו קבלנים שמעוניינים בעבודה, היכן תמצא המועצה קבלן שכן מעוניין

מר קופלוביץ:

על-פי הסעיף הפוטר ממיכרו?

מר שמר:

אבי מקווה שיימצא קבלן מהשטחים; אבל לא כהסתמכות על מיכרו, אלא על-פי החלטת

שר הפנים.

הערתו של מר קופלוביץ בקשר למהנדס והאדריכל בשארית בעינה, כי לפי חוק לפי התוכנית שהוא הכין, מגיע לו כל

מ. ידיד:

האדריכלים והמהנדסים, אם בונים התשלום. פה יוצא שישלמו כפול.

מר שמר:

כל מה שהוא דורש מתבטא בהפרש של כ-5,000 ל"י, שזה פחות מהמחיר, אילו היה מקבל במלואו, או מה שהיה מקבל המהנדס השני.

היו"ר א. רימלט:

תודה רבה לכם, מר קופלוביץ ומר שמר. קבלנו אינפורמציה מדוייקת מאד וראינו שבעשתה פעולה; אבל בית-הספר יהיה עוד שנה על-יד בית הקברות.

מר שמר:

אנו מחפשים בינתיים חדרים, אבל זה קשה מאד. לא מתפנים חדרים.

היו"ר א. רימלט:

מה גודל השטח שהותר לבנין בית-הספר?

מר שמר:

דונם וחצי או שני דונם, בערך.

היו"ר א. רימלט:

אני חושב שמשרד החינוך וגם משרד הפנים תובעים שלושה-ארבעה דונמים.

מר קופלוביץ:

אנו תובעים בדרך-כלל חצי דונם פר-כיתה. השטח, עד כמה שאני זוכר, מצומצם למדי, אבל לא בלתי-אפשרי. המקום לא היה מתאים כל זמן שהתבועה לתל-אביב עבר דרך הכפר. מאז שהתבועה הביין-עירונית הוסבה לכביש החדש, הסכנה וההפרעות מהרעש כאן אינם כל-כך מובעים.

היו"ר א. רימלט:

האם לא היה כדאי להקים לפחות צריפים טובים בכדי לאפשר להוציא את הילדים מחדר המתים ומהלולים לשעבר? כי חיי שעה בחינוך ערכם עצום.

ש. לוין:

האם זה יהיה שלא בהתאם לסמכותנו אם אנו לא נציג שאלה, אלא נפנה תביעה למשרד החינוך והתרבות שבכל אופן לא יימשכו הלימודים בכיתה שמשמשת כחדר מתים? אני מציע שוועדת החינוך והתרבות תפנה באופן רשמי למשרד החינוך והתרבות ותשמיע קריאה כזו.

מר קופלוביץ:

אחרי ביקור הוועדה בכפר בתנו הוראה ברורה להוציא את הילדים מחדר הטהרה. התוצאה היתה שהילדים, מאז ועד עכשיו, הודות למזג האויר תנוח, לומדים בחוץ תחת העצים.

ב. אליעד:

אני חושב שאפשר להביא למקום מבנה טרומי.

היו"ר א. רימלט:

דעתי היא, שלפי התפתחות הדברים זה יקח הרבה זמן עד שיהיה בית-ספר במקום. והואיל ויש כתות פסולות לכל הדעות, ואינני חושב שזה מביא תפארת למדינת ישראל לגופו של הדבר ומכל הבחינות. יכולים לצלם את זה ולפרסם את הענין בעולם.

אני מציע למשרד החינוך והתרבות, בעזרת משרד הפנים, לעשות הכל על-מנת להקים לקראת שנת הלימודים הבאה, על המגרש שהותר, צריפים, על-מנת להעביר אליהם ילדים מכתות שאסור ללמד בהן. אני חושב שיותר מאשר הצעה כזאת איבנו יכולים לתרום, ואני בכורנה לא אומר תביעה, כי יש עוד גורמים מחוץ למשרד החינוך.

המפקח על ביה"ס באבו-גוש: אני רוצה להתייחס לחדרי החיים, שלדעתי כמפקח, הם לא פחות מחדרי מתיים. הוועדה לא ביקרה בכל "הסניפים", אם נקרא לזה סניפים. ישנן כתות שכבר חודשים אין בהן מים. הילדים הולכים בכלי הפסקה לבתים. על-מנת לעשות את צרכיהם. אם פעם יכנס צלם טלוויזיה למקום ויצלם מה שבעשה מסביב לכתות. . . .

היו"ר א. רימלט: האם אתה תומך בהצעה הזאת לבנין ביניים? המפקח על ביה"ס באבו-גוש: כן.

היו"ר א. רימלט: הבעיה העומדת-לפנינו היא כזו. אנו עומדים בפני מצב, שהילדים ילמדו באותו מקום לפחות שנה, ואולי יותר. אז אם כך הדבר, לא צריך למצוא פתרון ביניים שהוא לוחץ, כי את בית-הספר הזה צריך היה לסגור, אבל אני מבין שאי-אפשר לעשות את זה.

הואיל והדברים הם כפי שהם, התפתחות של שנים כפי שהיא, - אני חושב שכל שיקול אחר איבנו עדיף על השיקול לתת לילדים ללמוד בצורה פרימיטיבית יותר, אבל בצורה סבירה.

א. רזיאל-באוך: אני סבורה שאין מוצא אחר אלא לבקוט באיזה פתרון ביניים. אמנם הפתגם אומר שהדברים הנצחיים הם הדברים הארעיים, אבל במקרה זה אין שום דרך אחרת, וצריך להקים צריפים. כי אי-אפשר לומר שזה יהיה רק כיבוי שריפה. עוד מעט אי-אפשר יהיה לכבות אותה כלל. אם רק פעם אחת מישהו ישמע שבכפר הזה על-יד ירושלים מלמדים ילדים בחדר הטהרה, המהומה שתקום תגיע עד לב השמים. לא צריך לחכות שהמהומה הזאת תפרוץ.

צריך להסכים עם העובדה הזאת של צריפים, ואחר-כך יש לחפש את הקבלן הנכסף אשר יסכים לבנות את בית-הספר. אבל בינתיים יש להעמיד צריפים. ולדעתי אסור לפתוח את בית-הספר אפילו לשעה אחת, ומוטב שביתה של בית-הספר מאשר לימודים בצורה כזו.

ש. לוינ: אני מבין שהצעתי הקודמת אולי לא תאמה את התקבון, ואני מציע הצעה מתוקנת, והיא - שאנחנו נבקש ממשרד החינוך והתרבות שהוא יודע לנו תוך חודשיים-שלושה, ולפני פתיחת שנת הלימודים, מה בעשה בשאלת שיכון בית-הספר באבו-גוש.

ב. שחור: במידה שהוועדה יכולה לבקש באופן חוקי ולצוננ, אז הוועדה דורשת להקים מיד מבנה טרומי איזה שהוא, ולא לעכב את העבין לעוד שלושה או ארבעה חודשים.

ב. אליעד: למעשה, העבין דומה לעבין בית-הספר בראש העין. אי-אפשר להטיל את האחריות על המועצה המקומית. יש דברים מינימאליים שהמדינה אינה יכולה להשלים אתם. היא איננה יכולה בשום פנים ואופן להשליך את זה על המועצה המקומית שהיא לפי התקבון או החוק נושאת באחריות למבנים.

אני מציע למשרד החינוך והתרבות, שאחרי שהעבין הגיע הנה, זה ודאי יגיע גם לעתונות ולכל אמצעי התקשורת; ואם הדבר הזה. . . .

ש. לוינ: צריך למנוע את זה. אין הכרח שזה יגיע.

ב. אליעד: לכן אני תומך בהצעתך הראשונה. אם זה יגיע, זה יהיה רע מאד. אני יודע שהיו פעמים שבאנו בתביעות; היינו משתמשים במלה "תובעת", ולא היה בזה חשום

חריגה. אני רוצה שאנו נמלא את החובה הציבורית. יש פה בעייה רצינית ביותר.

עלינו לקבל החלטה מנוסחת, כי לי אין צל של ספק שאם יהיה סקנדל ציבורי, פתאום יבנו במקום אפילו בית שלם. אז מדוע שזה יקרה? אני חושב שנמלא את חובתנו אם בחליט על תביעה, כפי שאמר חבר-הכנסת לויז, ונביע את דעתנו בנושא באופן ברור, כך שאנו קיימנו את חובתנו.

מר קופלוביץ: אני רוצה להוסיף כמה פרטים על דברי מר שמר.

אי-אפשר להקים מבנים טרומיים בכל מיני וריאציות שונות. אני ברצון מקבל על עצמי, לפי בקשת הוועדה, להקים ארבע כתות כאלה באנו-גוש, בצורה כזו שזה לא יפריע מבחינה תכנונית להקמת הבניין הקבוע. אנו נצטרך להתגבר על בעיית תקציב; נצטרך לקחת את זה מן הכסף שמיועד לבניין הקבוע. כן נצטרך להתגבר על הבעייה של הקפאת הבנייה, ואני מקווה שבצליח בכך. ניתנה לנו הבטחה בעל-פה, על-ידי המנהל הכללי של משרד האוצר, שלמבנים טרומיים שבחוצים באופן דחוף לבתי-ספר, יינתן האישור ביד רחבה. אפשר למצוא, אם כן, פתרון ביניים חלקי, מאולתר, לא שלם, אבל אפשר לחתור לקראת זה.

אתם התפלאתם והתרשמתם מן המצב ששרר באנו-גוש. הייתי יכול לקחת אתכם לעוד 20 או 40 כפרים שבהם המצב לא יותר טוב, במימדים כאלה. אני מציע לכבוד היושב-ראש לארגן סיור בראשית שנת הלימודים הנאה בגליל לחברי הוועדה.

הי"ר א. רימלס: נעשה את זה.

מר קופלוביץ: לראות מקומות דומים, וכולל מקומות שהוקמו בהם מבנים חדשים וטובים. ההבדל הוא שבמקומות אלה האנשים דואגים ומשתדלים ומתדפקים על דלתנו ודוחפים קדימה. אנו-גוש מזה 25 שנה לא רק אדיש, זו מין אדישות פעילה של כל היוזמה. מישהו אמר שהם מעוביינים להראות שהמצב רע, כדי לזכות בבנין. לצערי, אינני מאמין שזה בכוון. לדעתי, לא איכפת להם כלל והם אינם מתעביינים שילדיהם ילמדו.

לזכותה של הסתדרות המורים אני חייב לומר שלפני כמה חודשים הכריזו המורים שביתה במקום, ובצדק, ונהשתתף בכך החבר שעוזר על-יד מר לויז בסקטור הערבי. השביתה לא עשתה שום רושם, כי להורים לא איכפת אם הילדים אינם לומדים.

אני רוצה להוסיף ולומר, יש לנו תיק מלא התכתבויות והתרעמויות בין מנהל-בית-הספר והמועצה. עכשיו המועצה מצאה לה שעיר לעזאזל, את המנהל, ובאה אליו בתביעות; הכל דברי סרק והבל. המועצה אינה עושה את הדבר הקטן ביותר.

אינני חייב ואולי אינני רשאי לערוך לוועדה עצות. אבל אני מבקש שהוועדה תתן בזיפה מאד מאד חמורה למועצה המקומית על ההזנתות שלה, על האדישות שלה, וחוסר דאגתה לילדים. אני סבור שגם אם נבנה מבנה והוא יהיה הגון וטוב, כעבור חמישה חודשים הוא יהיה "סלאם" מוזנח, שבור ומקולקל. אני מרגיש שאין תקנה למקום הזה, כל זמן שלא ימונה שם קומיסר באיזה צורה שהיא, או ועדה קרואה, או איזה צורה שהיא של פעולה סמכותית של השלטון המרכזי. אני זוכר את המועצה משנת 1950, שהתחלתי לעבוד במשרד הפנים. אין לה תקנה, והילדים באנו-גוש לא ילמדו בצורה אנושית כל זמן שניתן למועצה המקומית לשחק מועצה מקומית.

מר שמר: עבין המריבות בין מנהל בית-הספר ובין המועצה, זה לדעתי הכשלון; והאשמה היא בעיקר במנהל בית-הספר. בכל שאלה התושבים פונים אלינו, כאל פקידי משרד הפנים. אני חושב שחברי הוועדה התרשמו מחילופי ההאשמות שהיו בינינו... הצדדים, וכמובן שבמסגרת יחסים כאלה קשה לעבוד. את התושבים לא נוכל לשבות או להחליף, אבל אנו יכולים לבוא בתביעות למנהל בית-הספר ולסגל המורים.

היו"ר א. רימלט:

אני מציע שהוועדה תחווה את דעתה, שעל משרד החינוך והתרבות לעשות את כל המאמצים כדי לפתור את בעיית בית-הספר בשלב הקיים על-ידי הקמת מבנים טרומיים מתאימים. אנו גם מביעים את דעתנו שעל משרד החינוך לעשות את זה.

(ב) אנו מקבלים את הצעתו של חבר-הכנסת לוינ, לקבל דיווח בראשית שנת הלימודים, אם הדברים מצאו פתרון חלקי לפחות.

אני רוצה לומר לנציגי המשרדים, שלפי דברי מנהל בית-הספר, חסרים היום, ויחסרו עד לפתיחת בית-הספר 50 כסאות, 25 שולחנות לכתות ו' ז'. בכתות יש לוחות שלא נצבעו הרבה שנים. לא נוכל לפתור את בעיית המקום, אבל אנו תייבים לדאוג לבית-הספר ולילדים; ומה גם שהחברים העירו כאן, יש ענין חינוכי לחינוך ביחס לבית-הספר ויחס חינוכי למדינת ישראל כמדינה. אני מבין, מר קופלוביץ, שיש עוד מספר בתי-ספר כאלה בגליל, ואנו יודעים שבמקום שהמועצה המקומית איננה מעוניינת, המדינה איננה יכולה לעמוד במקומה. אנו בקיים את הסיור בסוף אוקטובר, ולאחר-מכן נחזור לדון בדברים אלה. אינני יודע אם נמצא פתרונות או לא, אבל ביחס לאנו-גוש אני מציע למשרד החינוך לראות את זה כחווה-דעת של הוועדה כולה, שהוא חייב לעשות מאמץ חריג, גם בגלל קירבת המקום לירושלים. לאחר פתיחת שנת הלימודים אני אגש למקום ואשב עם יושב-ראש המועצה, ואז נוכל להביע את דעתנו על המועצה המקומית.

- - - - -

שאלותא. כץ:

קראתי היום באחד העתונים שהסתדרות המורים עומדת להשבית 53 בתי-ספר, יסודיים. ממלכת יום-דתיים, שביתת אזהרה ליום אחד, בשל דלדולן של כתות, שחלק מהתלמידים עובר בעקבות הרפורמה לחטיבות ביניים או לישיבות תיכוניות.

ברצוני לדעת אם יש לוועדה אינפורמציה מוסמכת בענין זה, ומה תגובת משרד החינוך והתרבות?

מ. ידיד:

אינני רואה פה את מבכ"ל משרד החינוך והתרבות. בדרך-כלל מקובל שבישיבות הוועדה הוא ישתתף. אינני יודע מה הנוהג הזה, האם לא מודיעים לו על קיום ישיבות הוועדה?

היו"ר א. רימלט:

אני שוחחתי עם המבכ"ל בענין זה, ויתכן שאשוחח על כך גם עם השר. יכול להיות שהמבכ"ל ראה בסדר-היום שייבתן רק דיווח בענין ראש-העין ואנו-גוש, ובענין ראש-העין הוא השתתף והביע את דעותיו. אבל ההערה היא במקומה.

א. רזיאל-באור:

אני מצטרפת לשאלתו של חבר-הכנסת ידיד בענין אי-השתתפותו של מבכ"ל משרד החינוך והתרבות בישיבות הוועדה. אף-על-פי שמבכ"ל המשרד איננו נוכח כאן, אני רוצה לשאול: שמעתי שקראו לכנס דחוף של מנהלים מחר בבנייני האומה, ועל הפרק - קליטת העליה. הנושא הוא, יותר בכוון, ילדים עולים. זה יפה מאד וחשוב מאד. אני רוצה לדעת איזה תוכנית יביאו שם בפניהם. מפני שאם הם עומדים להביא את התוכנית כפי ששמעתי ממר פלד בפעם האחרונה על הקמת בתי-ספר מיוחדים לקליטת עליה, אני חושבת שזה יהיה משגה חמור מאד, וחובת הוועדה למנוע עשיית משגים כאלה. תוכניתו של מר פלד עדיין לא נדונה ולא הגענו לשום מסקנה. כאן זה יותר מאשר ביצוע. זו מדיניות שלגמרי חורגת והיא אנטי-חינוכית בהחלט, וצריך למנוע אותה. אם לא תהיה דרך אחרת, אז צריך למצוא דרך להביא את זה כהצעה לסדר היום, ואז יצטרכו להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

היו"ר א. רימלט:

את השאלות בעביר למשרד החינוך והתרבות, ואנו עוברים לסעיף השני בסדר-היום

12.6.1972

המלצות ועדת החינוך והתרבות של הכנסת בנושא:
"שביתת 720 תלמידים בבית-הספר המקיף הדתי בראש העין".

היו"ר א. רימלט: הואיל והדברים נוסחו מחדש, אני אקרא מן הקטע השני.

בסעיף א' אני חושב שצריך להיות כתוב "ואושר על-ידי הגורמים המוסמכים".

סעיף א' לאחר התיקון, יהיה כלהלן:
 "א. בית-הספר המקיף הדתי ע"ש רוגוזין הוקם בכספי קרן החינוך ועל שטח שאותר על-ידי המועצה המקומית ואושר על-ידי הגורמים המוסמכים".

נ. אליעד: סעיף ג'. כאשר אנו קובעים דבר עובדתי כזה, אולי אפשר, למצוא בוסס יזתר חלש, שלא יצא שאנו קובעים על-סמך עדויות.

ד. פלר: המסמך הראשון בענין בית-החרושת הוגש ביום 20.10.69, במכתב מבהל בית-הספר אל ראש המועצה המקומית, בו הוא כותב: "בקרתי בבנין בית-הספר החדש ונזכחתי לדעת . . . העשן חודר לכל פינות הבית, והשפעתו בוודאי תשפיע על הבריאות".

א. רזיאל-נאור: אנו יכולים להתייחס לדברים שיש עליהם הוכחה בכתב.

היו"ר א. רימלט: סעיף ג', לאחר התיקון, יהיה כלהלן:
 "ג. אבשי המועצה המקומית לא התייחסו בחומרה הדרושה לקיומו של מטרד בריאותי זה (אשר פעל אז באופן חלקי) ולא הקדישו תשומת-לב נאותה לעובדה זו".

"ד. הוקם בנין משוכלל, מצוייד ומתאים למוסד חינוכי ופתח שעריו ב-1970 בפני כ-700 תלמידים".

"ה. מבהל בית-הספר, מר רוטשילד, חש מיד בהפרעה אשר בית-החרושת עלול לגרום ללימודים הסדירים והתריע על כך בפני המוסדות והמועצה המקומית החל מיום 20.10.1969".

"ו. ביבתיים הגביר בית-החרושת את פעולתו ולעתים קרובות היו תלמידים ומורים חשים ברע בשל הריחות והאדים שעלו מארובותיו. מסיבה זו למדו כיתות מסוימות, אף בימי חמסין, בחדרים שחלונותיהם סגורים כאשר בית-החרושת היה בפעולה".

"ז. ועד הורים חדש שנכנס לתפקידו בתחילת שנת 1971 העלה את הבעיה בחומרתה בפני המועצה המקומית, ולאחר-מכן אף בפני משרד החינוך והתרבות".

"ח. משרד החינוך והתרבות טיפל בבעיה רבתאריכים הנאים כדלהלן:

(1) בספטמבר 1971 נערכו במקום בדיקות על-ידי המוסד לבטיחות וגהות.

(2) ב-28.10.71 החלה התכתבות בין פיקוח מחוז ת"א ובין משרד הבריאות. כתוצאה מזה בתקבלה חוות-דעת של הרופא המחוזי ב-15.2.72, בה נאמר למועצה המקומית כי עליה לבקוט באמצעים חוקיים להסרת המיטרד.

(3) ב-12.11.71 בקשה המועצה המקומית בהבחיית משרד החינוך את עזרתו של משרד הפנים, ובענתה כי כל זמן שהענין עומד למשפט אין לפעול בדרך אחרת. ואמנם המועצה המקומית הגישה משפט נגד בית-החרושת (הוועדה לא יכולה לקבל תאריך מדוייק של פנייה זו ממזכירות המועצה המקומית)".

בסעיף ט', לאחר המלים . . . "עד פרוץ שביתת התלמידים", יש להוסיף "במרץ 1972".

12.6.1972

"ועדת החינוך והתרבות של הכנסת מביעה דעתה כי:

הינו"ר א. רימלט:

1. אין לשחרר את המועצה המקומית ראש העין מאחריות למצב שנוצר בגלל האדישות לבעיות תברואתיות בזמן איתור שטח הבניה וכן על התרשלות בטיפולה בהסרת המטרד מאז הקמת בית-הספר ועד פרוץ השביתה."

אני מזינה שמאין ערעור, הסעיף בתקבל.

א. ורדיגר:

בסעיף 2 אני מציע שיהיה כתוב "קרן החינוך של הסוכנות היהודית" מכיוון שהם מטפלים בזה, וצריך לדעת מי זה קרן החינוך.

א. רזיאל-באור:

אני חושבת שהמלה "התבוננות" איננה הולמת. היא לא נתנה את דעתה על הבתונים במקום, שקיים בית-חרושת במקום.

הינו"ר א. רימלט:

סעיף 2 ינוסח כלהלן: "כמו-כן מוטלת האחריות גם על "קרן החינוך", אשר תכננה והקימה את המוסד, ללא התבוננות מספקת בשטח הבניה וסביבתו, והסחת דעתה מן המטרד משעה שאותר המגרש ועד להקמת בית-הספר".

ד. פלר:

מר פרישמן ביקש להשאיר את סעיף 3 כדי שיוכלו לעיין בו עוד פעם ולהגיד

לוועדה היום דברים בגיבו.

הינו"ר א. רימלט:

מאחר ומר פרישמן, או אחר במקומו לא הופיעו, אנו צענו גם על סעיף 3. "כמו-כן יש לציין מחדל מצדו של משרד החינוך והתרבות, אשר ידע כי הרשות המקומית בראש העין אינה מסוגלת להתמודד עם בעיות הכרוכות בהקמת מבנים למוסדות חינוך, ואינה מסוגלת לתזות מטרדים תברואתיים צפויים; - וכאן נוסיף - "ואף-על-פי-כן לא התערב באורח ממשי בעוד מועד".

באשר לסעיף 4, מתעוררת כאן שתי

שאלות: (א) האם למשרד הפנים אין תקנות בדיון? (ב) אם זה תפקיד של משרד הפנים או משרד החינוך והתרבות.

א. כץ:

כל מה שקשור בוועדות בנין, קשור למשרד הפנים. ועדת בנין ערים כפופה

למשרד הפנים.

א. רזיאל-באור:

אבל סביר להניח שמשרד החינוך והתרבות צריך להוציא תקנות בענין בתי-ספר.

הינו"ר א. רימלט:

אני מציע לשאול את משרד הפנים ואת משרד החינוך והתרבות, אם יש להם תקנות לגבי בתי-ספר, על-מנת שלא בטיל את כל האשמה על משרד הפנים בלבד. אנו עוד בחזור לסעיף 4.

א. רזיאל-באור:

אני חושבת שכדאי היה לצמצם את כל זה לסעיף כולל אחד, בו יהיה כתוב שהאחריות מוטלת גם על קרן החינוך, שתוך כדי התכנון והקמת הבנין לא שמו לב לבית-החרושת הפועל במקום; אחריות על כך מוטלת גם על משרד החינוך והתרבות ועל כל הגורמים הממשלתיים הנוגעים בדבר.

הינו"ר א. רימלט:

אני מסכים להצעה זו. בסעיף זה בדגיש את משרד החינוך והתרבות, את ועדת בנין ערים מחוזית שאישרה את התוכנית, וכן גורמים אחרים, כגון משרד הבריאות ומשרד הפנים, שבציגיהם משתתפים בוועדות בנין ערים מחוזיות.

ב. אליעד:

הואיל ואיננו יודעים את הדברים לאשורם, אני מציע שהוועדה תניע את תמיהתה על פנ, שבמקום שיושבים כל הגורמים האלה, לא גמצאה שום תנשייה לנקות באמצעים הנדרשים.

12.6.1972

היו"ר א. רימלט:

הבעייה היא כזו: בית-הספר גבנה
 ונפתח, והתוצאות הן, לצערנו, כאלה.
 אבל בכל-זאת יש אחריות, ואנו רוצים שהדבר הזה לא ישנה. אני קבלתי
 את דעת חנרת-הכנסת וזיאל-נאור שהרשות המקומית היא האחראית העיקרית,
 ושותפים לכך קרן החינוך, משרד החינוך והתרבות, ועדת בנין ערים מחוזית
 וגורמים ממשלתיים כגון משרד הבריאות, ומשרד הפנים, שבציגיהם יושבים
 בוועדה המחוזית.

סעיף 5 - "אחריות לא מועטה מוטלת אף

על משרד הבריאות אשר בציגיו יושבים בוועדות בנין ערים מחוזיות, על
 שהסכימו לאישור הקמת בנין בית-הספר מבלי לתת את דעתם למשרד הבריאות
 הקיים בקירבת בית-הספר".

סעיף 6 - "ועדת החינוך מביעה תמיהה

על הוועדה המחוזית לבנין ערים כולה, אשר התעלמה בזיוגיה ובאישור
 שבתה, מקיומו של בית-החרושת".

בישיבה הבאה בעבור על ההמלצות.

תודה רבה. הישיבה בעולה.

הישיבה נסתיימה בשעה 1.00